

Vesiensuojelun tavoitteet ja niiden saavuttaminen - Itämeri, rannikkovedet (ml. Saaristomeren) ja sisävedet tilanne ja rahoitus

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta, asunto- ja ympäristöjaosto, 2.10.2025

Milla Mäenpää-Engelbredt, Ryhmäpäällikkö
Meri- ja vesiratkaisut/ Vesien- ja merenhoito -ryhmä

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

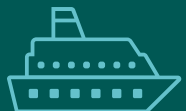
Ympäristöministeriön hallinnonalan ja Syken määrärahat -

- Myönteistä:
 - **ennallistamisen tutkimus- ja kehittämistyöhön Sykelle ja Lukelle kummallekin osoitettua 1 miljoonan euron pysyvää korotusta toimintamenorahoitukseen:** tiedon avulla voidaan merkittävästi tukea kustannustehokkaiden ja vaikuttavien ennallistamistoimien suunnittelua, kohdentamista ja seurantaa sekä paikata valmistelussa havaittuja, ekologisen pohjatiedon puutteita
 - **Sykelle ja Lukelle osoitettua yhteensä 4 milj. euron määrääaikaista lisärahoitusta vuosille 2026—2027:** uusien ja ajanmukaisten, tutkimukseen perustuvien ja kustannustehokkaiden luontotyyppi- ja ekosysteemitiedon tuotannon menetelmien ja tietotuotteiden, sekä näiden kokonaishallinnan kehittäminen
 - **EU-hankkeille osoitettava vastinraha:** vastinrahakäytännön säilyttäminen ja edelleen kehittäminen on Syken näkemyksen mukaan edellytys sille, että hallitusohjelman tavoite EU:sta kotiutettavan T&K-rahoituksen kaksinkertaistamisesta voidaan saavuttaa.

Valtionhallinnon tuottavuusohjelma

- Tuottavuusohjelmalla on haetaan pysyviä säästöjä myös Sykessä
- Syken toimintamenorahoitukseen tehtyt, valtionhallinnon tuottavuusohjelman toimintamenorahoituksen vähennykset sekä samanaikaiset temaattisesti tarkasti kohdennetut T&K-lisärahoitukset **heikentävät merkittävästi Syken mahdollisuuksiin vastata muihin uusiin tai nouseviin tietotarpeisiin tai vastaanottaa uusia lakisääteisiä tehtäviä.**
- Talouspoliittisen ministerivaliokunnan linjaus lainsäädännön kautta tulevien tehtävien lisärahoituksesta vaikea:
 - Erityisesti laajojen EU-lainsäädännöstä aiheutuvien uusien tehtävien vastaanottaminen ilman vastaavaa erillisresursointia edellyttää tehtävien karsintaa toiminnan priorisoinnin ohella.
 - Arvioiden mukaan Sykelle olisi tulossa lähivuosina useita uusia tehtäviä niin kansallisen kuin EU-sääntelyn seurauksena.

Vesiensuojelun tavoitteet ja niiden saavuttaminen - Itämeri, rannikkovedet

Uusin keinoin meren ja vesien hyvään tilaan ja kestävään käyttöön

Vaikuttava vesien- ja merenhoito on erittäin pitkäjänteistä työtä.

**Rahoituksen kohdentuminen tehtävä kustannus-
tehokkaasti**

Maa- ja metsätalouden kuormitus

Heikentää edelleen sisä- ja rannikkovesien tilaa

Tarvitaan yhdenmukainen maatalouden ympäristötuki-järjestelmän ja toimenpiteiden suunnittelu

Vesistöjen ja meren tilan seuranta

Toimenpiteitten vaikuttavuuden todentamiseen tarvitaan luotettavaa, ympäristön tilan seurantatietoa

Seurannan pitkäjänteinen rahoitus turvattava

Vesien ja merenhoidon tietojärjestelmät

Tarjoavat laadukasta ja luotettavaa tietoa ja työkaluja viranomaisille, yrityksille ja kansalaisille

Kehitys ja ylläpito turvattava

Vesien ja merentilasta

***”Meriympäristön tila-arvio:
Suomen merialueiden tilassa
pieniä parannuksia,
kokonaiskuva edelleen heikko”***

28.8.2024 | [Suomen ympäristökeskus](#) | Tiedote

Meren tila-arvio 2024: delliseen tila-arvioon (2016) verrattuna:

- Suurin osa meriluonnon tilan kuvaajista on pysynyt samana
- Kokonaistilassa ei ole tapahtunut suurta parantumista.
- Toivoa on! Pidemmän ajan trendit (15v) osoittavat kuitenkin tilan parantuneen monen kuvaajan osalta

Sisävesien tila-arvio v. 2025/2026

Ennallistamisasetuksen tavoitteet linjassa vesien ja merenhoidon kanssa.

Vesiensuojelun tavoitteet ja niiden saavuttaminen

- Vesienhoidon **tavoitteiden** roolia vahvistettu uudessa laissa, tukee osaltaan toimeenpanoa selkeyttämällä tilannetta.
- Vesienhoidon ja merenhoidon sitovat tavoitteet ja suunnitelmat eivät riitä saavuttamaan vesien hyvää tilaa, ja hallitsemaan vesiä kuormittavaa rehevöitymistä, jos niiden **vaikuttavuutta yhteiskunnan muuhun toimintaan** ei pystytä parantamaan.
- VTVn raportti (10/2024) suosittelee, että **maatalouden ympäristötukijärjestelmän ja vesien- ja merenhoidon toimenpiteiden suunnittelun** pitäisi olla yhdenmukaisia ja kohdentaa ja priorisoida toimenpiteet ja siihen saatava tuki valtiontaloudellisesti kustannusvaikuttavasti.
- Toimenpiteiden vaikutuksen näkyminen vesien ja ekosysteemien tilassa on kuitenkin hidasta ja sen todentamiseen tarvitaan **seurantaa**

Meren ja rannikkovesien tilan parantamiseen tarvitaan

Aiempaa huomattavasti **tiukempia tavoitteita typpi- ja fosforikuormituksen vähentämiseksi.**

Hajakuormituksen hallintaan tarvitaan monien sektorien toimia: esim. **yhdenmukainen suunnittelu maatalouden ympäristötukijärjestelmän kanssa;**

- 1) maatalouden tukimuutoksia edistämään heikkotuottoisten peltujen siirtämistä muuhun käyttöön
- 2) ravinnetietovarannon perustamista tukemaan lannoituksen enimmäisrajojen valvontaa ja vesiensuojelutoimien kohdentamista,
- 3) sanktioita tai kannustimia tukemaan jatkuvapeitteisen metsänhoidon käyttöönottoa turvemailla,
- 4) maatalouden tukimuutoksia edistämään heikkotuottoisten peltujen siirtämistä muuhun käyttöön,
- 5) laajempaa lupavelvoitetta metsäojitukseen sekä
- 6) kalankasvatuksen kiertovesilaitosten toimintaedellytysten parantamista;

Haja-kuormituksen ja erityisesti maatalouden vaikutusten seuranta lisättävä

Uusien (esimerkiksi tulosperusteisten) ohjauskeinojen käyttöönotto vaatii myös luotettavaa ja kattavaa seuranta.

Seuranta on toimenpiteiden vaikuttavuuden todentamiseksi kehitettävä:

- Sekä valuma-alueella että rannikkojokien läheisyydessä
- Keskitettävä enemmän maatalousvaltaisille osavaluma-alueille
- Lisättävä: maantieteellinen kattavuus, seurantiheys
- Kehitettävä automaatiota

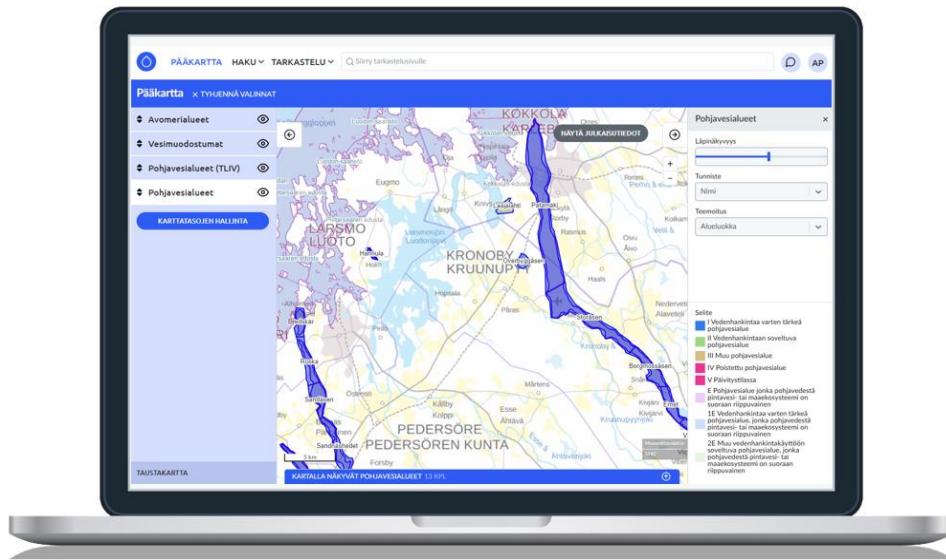
Vaikuttavuuden todentamiseen ja seurantaan tarvitaan luotettavaa, systemaattista ja pitkäjänteistä ympäristön tilan seurantatietoa, jonka turvaaminen on valtionhallinnon tehtävä.

Tietoa ja työkaluja

- Yhteiskunnan ja ympäristöpolitiikan toimivuuden vuoksi tarvitaan myös toimintaa, jolla voi olla vesistöriskejä, mutta on erittäin tärkeää, että näitä **riskejä hallitaan tiedolla**.
 - Keskeistä on että kaikille on tarjolla riittävä tietomäärä: avoin tieto vesien tilasta sekä esimerkiksi vaikutusmahdollisuuksista pitää turvata.
 - Seurantatietoa tarvitaan sekä tilan ja sen muutoksen arviointiin, että mallien ylläpitoon ja kehittämisen pohjaksi.
 - Lisäksi pitää ottaa laajasti käyttöön seurantaan tukevia uusia menetelmiä kuten satelliittihavainnot, dronit jne.
- **Ympäristön muutosten ennakoimiseksi tarvitaan mahdollisimman toimivia, Suomen oloihin kehitettyjä ja yleisesti hyväksyttyjä malleja.**
 - Malleja ja muita työkaluja tarvitaan sekä fyysisien muutosten arvioimiseksi (kuormitusmallit) että laajempien, esimerkiksi taloudellisten vaikutusten arviointiin.

Resurssit näihin on turvattava

Tietojärjestelmät ja verkkosivut keskiössä

Tietojärjestelmien kehittämisen ja ylläpidon resurssien turvaaminen keskeistä, jotta käyttäjille tarjottava tieto pysyy edelleen laadukkaana, luotettavana ja ajantasaisena

- Vesien ja merenhoidon **tietojärjestelmän (PISARA)** kehittäminen keskeinen ratkaisu vaikuttavuuden parantamiseen
- Kytkenät eri tietolähteiden välillä
- Yhdistämään tietoa eri lähteistä (seurantojen tietokannat, tietojärjestelmät, mallien antamat tiedot, satelliittihavaintotiedot)
- **Verkkosivut** tarjoavat tietoa erilaisille käyttäjille (esim. [Vesi.fi](#), [Itameri.fi](#), [Järvi-Meriwiki](#), [ymparisto.fi](#))

Saaristomeren tilan parantaminen

- Rahoituksen kohdentaminen Saaristomeren tilan parantamiseen on myönteistä
 - Keskeistä Saaristomeren ja koko Suomen vesien tilan parantamisessa on valuma-alueiden kuormituksen hallinta.
 - Maatalouden toimenpiteet olennaisia, erityisesti ne, joilla vaikutetaan peltojen fosforitilan alenemiseen.
 - Ravinteiden kierrätys ja lannan siirtäminen tärkeimpiä toimenpiteitä, joita tulisi edistää.
 - Saaristomeren valuma-alueen sekä saariston tilan muutosten seurannan kehittäminen ja turvaaminen tarpeellista.
- Monarch-hanke 2025-2027 vastaa näistä moniin.

Vesien tilan parantaminen ja ennallistaminen

- Vesien ja merenhoidon toimenpiteet tukevat suoraan ennallistamisasetuksen tavoitteita
- Tilan arviointi läpinäkyvää ja hyödynnetään uusimpia tutkimustietoa ja mallinnusta
- Valuma-aluesuunnittelun tiekartta tukee kokonaisvaltaista suunnittelua
- ACWA-life hanke käynnistyy 2026

Teemme tiedolla toivoa.

syke.fi | ymparisto.fi

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute